T. C.
ZİRAAT BANKASI
VADELİ VADESİZ TASARRUF HESAPLARI
1952 İKRAMİYELERİ
14 Ev
AYRICA,
10.000, 1.000 ve 500 LİRALIK İKRAMİYELER,
TRAKTÖR ve ZİRAAT ALETLERİ
ÇEKİLİŞLERE İŞTİRAK ŞARTLARINI BANKA ŞUBE VE AJANSLARINDAN ÖĞRENMEKTE ACELE EDİNİZ

Fiatı : 50 Krş.

EDEBALİ

Aylık sanat meslek ve fikir Dergisi

Cilt : 1 Sayı : 5 Temmuz 1952

İÇİNDEKİLER

Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Birlik Kongresi
Teftiş Meselesi
Şair ve Yalancılık
Bu da Böyle
Bu Yol
Tipler
...retmen ile Köylü
Atom
Öğretmen ve Vazifeleri
Haberler

BİLECİK KENT BELLEĞİ

EDEBALİ

AYDA BİR ÇIKAR MESLEK VE KÜLTÜR DERGİSİDİR

Cilt : 1 Sayı : 5 Temmuz : 1952

Hakikati Söylemekten Korkma
ATATÜRK

Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Birlik Kongresi

Türkiye Öğretmen dernekleri Millî Birliği 5. genel Kurul toplantısı 17/temmuz 1952 günü İstanbul'da Eminönü Gençlik Lokali salonunda yapılmıştır.

Millî Birliğe bağlı (102) dernekten (80) delegenin iştirak ettiği bu toplantı bir hafta devam etmiştir.

Kongre açılıp başkanlık divanı seçimi neticelendikten sonra Atatürk'ün aziz ruhu için saygı duruşu yapılarak gündeme geçilmiştir.

Birinci gün Yönetim kurulu raporu okunmuş ve bu rapor üzerinde konuşulmuştur. Bu konuşmalar sırasında İstanbul vali ve Belediye başkanı Prof. Fahrettin Kerim Gökay ve az sonra Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri kongre salonuna gelerek müzakereleri bir müddet takip etmişlerdir. Birinci gün saat (17) de Temsilciler kurulu tarafından Taksim'deki Za-

BİLECİK KENT BELLEĞİ

fer Âbidesine bir çelenk konulmuştur.

İkinci gün Millî Birlik Başkanı Prof. Hamdi Ragıp Atademir altı saat süren geniş bir konuşma ile rapor hakkındaki tenkidleri cevaplandırmıştır. Akşam üzeri İstanbul Öğretmenler Derneği tarafından temsilcilere Florya'da bir çay ziyafeti verilmiştir. Delegeler o gün Florya köşkünde Sayın Cumburbaşkanımız Celâl Bayar tarafından da kabul edilmişlerdir. Cumhurbaşkanımız delegelerle Millî Eğitim ve memleket meseleleri üzerinde çok samimî konuşmalar yapmışlardır.

Üçüncü gün dilekler üzerinde durulmuş ve bir çok delegeler mesleğimize ait çeşitli meseleler hakkında isteklerde bulunmuşlardır.

Bilecik Öğretmenler Derneğinin temsilcisi olarak kongreye iştirak eden Merkez Edebali İlkokulu Öğretmeni İsmail Taşkın da kısa bir konuşma yaparak kongreye arkadaşlarımızın selâmlarını bildirmiş ve Bilecik Vilâyeti öğretmenlerinin ıstıraplarını anlatmıştır.

Üçüncü gün akşam üzeri İstanbul Valisi tarafından temsilciler şerefine Emirgân köşkünde bir çay ziyafeti verilmiştir. Bu ziyafete M. Eğ. Bakanı müsteşar ve Bakanlık mensupları da iştirak ederek delegelerle çeşitli konular üzerinde samimi görümeler yapmışlardır.

Dördüncü gün komisyon çalışmaları devam etmiş akşam üzeri Topkapı ve Ayasofya Müzeleri gezilmiştir.

Beşinci gün Millî Birlik Başkan ve Yönetim kurulu üyeleri seçimi yapılmıştır. Milli Birlik Başkanlığına gizli oyla ve mevcut delegelerin ittifakile

gene Prof. Hamdi Rağıp Atademir seçilmiştir. Yönetim kurulu üyeliklerine de muhtelif derneklerden (10) temsilcisi seçilmiştir.

Kongrenin son günü akşamı M. Eğ. Bakanı Sayın Tevfik İleri bir saatten fazla devam eden mühim bir konuşma ile delegeleri bir çok meseleler üzerinde tenvir etmiştir. M. Eğ Bakanı artık hiçbir öğretmenin sebepsiz olarak bir yerden bir yere nakledilemiyeceğini, hiçbir haksızlık yapılmayacağını, herhangi bir yerde herhangi bir hâdise vukuunda kapısının, telefonunun daima açık bulunduğunu; haksızlık yapanların mutlaka cezalandırılacaklarını ve herhangi bir haksızlıkla karşılaşıpta haber vermiyenlerin vebal altında kalacaklarını çok samimi ve açık bir lisanla ifade etmiştir. M. Eğ. Bakanı teftiş sakatlıkları üzerinde de ehemmiyetle durmuş, müfettişlerin birer münekkid değil; yol gösterici, yardım edici; bakanlıkla öğretmenler arasında birer aracı olduklarını anlatarak öğretmeni hor gören; şahsî ve keyfî hareketlerden vaz geçmiyen; saplandıkları sakat fikirlerden kurtulamıyan müfettişlerin teftiş vazifelerine son verileceğini açıklanmıştır.

M. Eğ. Bakanı, Millî Birlik kanalıyle gelen karar ve dileklerin Bakanlıkça ehemmiyetle ele alınacağını bildirirerek bütün öğretmenlere huzur ve başarılar dilemiştir. Sayın bakan kongre tarafından çoşkun ve içten tezahüratla uğurlanmıştır.

Beşinci gün akşamı bütün delegelerin hep bir ağızdan söyledikleri İstiklâl Marşı ile kongre kapanmıştır.

Altıncı gün sabahı delegeler Dolmabahçe Sarayını ve Deniz müzesini do-

BİLECİK KENT BELLEĞİ

laşmışlardır.

Yedinci gün Heybeliada ziyaret edilmiş ve proğram sona ermiş olduğundan temsilciler dağılmışlardır.

Kongre devamınca erkek delegeler Galatasaray Lisesinde, bayan delegeler ise ayni lisenin Ortaköy kısmında misafir edilmişlerdir.

Millî birliğin yeni yönetim kurulu (12) kanun tasarısı ve (66) dilekle vazifelendirilmiştir. Bu tasarı ve dileklerin başlıcaları:

Öğretmenlerin rızaları olmadıkça veya Disiplin kurulu kararına dayanmadıkça bulundukları yerden başka bir yere nakledilmemeleri; Disiplin kurullarına ilkokul öğretmenlerinden (2) ve Dernek üyülerinden (1) öğretmenin katılması İlçelerde de Disislin kurulu kurulması; ilkokul öğretmenlerinin müfettiş olabilmeleri; müfettişlerin üç senede bir tekrar öğretmenliğe avdet ettirilmeleri; öğretmenlerle ilgili 22. maddenin ve İller kanunundaki bazı maddelerin kaldırılması; gizli fiş yerine açık fiş doldurulması; M. Eğ. Memurlarının müstakil olarak çalıştırılmaları ve kendilerine yolluk verilmesi; öğretmenlere (25) yılda emekli olabilme hakkının tanınması; teftiş sisteminin keyfilikten kurtulması; raporların yeni bir düzene konulması; ilkokulların (6) seneye çıkarılması; devam meselesinin öğretmen elinden alınarak başöğretmen ve M, Eğ. memurlarının mes'uliyetlerine verilmesi; (30) yıl hizmet eden öğretmenlerin çift müfettişe teftiş ettirilmemesi; Danışma kurullarının müstakil bir hale getirilmesi; köy sandıklarında okul için ayrılan paraların yerine harcanması, (1) Mayıs tatilinin (5) Mayıs gü-

nüne alınması ve Yapı sandığı kanun tasarısıdır.

Millî birlik kongresi her sene başka başka yerlerde toplanmakta olduğundan gelecek seneki toplantı için Trabzon, Bursa, Samsun. İzmir, Antalya ve Mersin delegeleri kongreyi kendi Vilâyetlerine davet etmişlerse de kongrece yapılan seçimi (İZMİR) vilâyetinin kazanmış olması münasebetile 1952-1953 ders yılı sonunda Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî birliği VI. Genel kurul toplantısının İzmir'de yapılması kararlaştırılmıştır.

Bu seneki kongreye Merkez Bilecik'ten başka ilimiz dahilindrki derneklerden Söğüt Öğretmenler derneğide iştirak etmiş ve bu derneği denetmen Hüseyin Yücel temsil etmiştir.

Bozüyük, Gölpazarı, Osmaneli Öğrem derneklerinin de kısa bir zaman içinde Millî birliğe bağlanmalarını ve gelecek seneki kongreye katılmalarını gönülden temenni ederiz.

Bilecik Öğretmenler
Derneği
Yayım Kolu

BİLECİK KENT BELLEĞİ

Teftiş meselesi

Yazan: Yakup Bulut

Bu da, yönetmelik ve genelgelere rağmen yapıcı, yetiştirici ve yardımcı mahiyetini bir türlü gösteremiyen, tamamen bir baskı ve otorite vasıtası olarak kullanılmakta ısrar edilen dertlerden biridir.

Müfettiş ve öğretmen ayni kutsal gaye ve maksat uğruna vazifelendirilmiş iki eleman oldukları-na göre ayni yolda konuşa konuşa, dertleşe dertleşe, dostça ve kardeşçe yürümeleri gerektiği halde birinin diğerine pusu kurduğunu, yolbağı yaptığını görmek ne hazindir.

İlktedrisat müfettişleri talimatnamesi, müfettişlerin talim ve irşada müteallik vazifelerini şöyle sıralıyor:

Madde: 17-a) müfettişler vakit vakit derslerde ve imtahanlarda hazır bulunarak talim ve terbiye usulleri hakkında gördükleri noksanlara dair muallimlere hususi surette tavsiyelerde ve irşatlarda bulunurlar. İcabında bir mektepte veya köyde bir kaç gün kalarak muallime tedris usuli hakkında talimat verir ve muallime talebenin terbiyesindeki zayif noktaları takviye cumhuriyete ve Türklüğe yaraşacak kuvvetli ve münevver bir nesil yetiştirmesini temin edecek terbiye vasıtalarını izah ederler

Müfettişler, yalnız tenkit etmekle veya nasihat vermekle, iktifa etmiyecekler, mekteplerin hayatına bizzat iştirak suretile

talebelerle, muallimlerle yakından temas edeceklerdir

b) Müfettişler lüzum gördükleri takdirde muallimin huzurunda talebeye ders verirler.

c) İlktedrisat müfettişleri vakit vakit muallimlere terbiyevî ve meslekî konferanslar vermek suretiyle meslektaşların tenvirine çalışırlar.

İnsan bir bu satırlara bir de görüp işittiği teftiş şekillerine bakıyorda acaba müfettişler, vazifelerine ait yayınları bilhassa yönetmelikleri hiç mi okumazlar diye düşünmekten kendini alamıyor.

Bir müfettiş tanıyorum; Kendisine teftiş raporlarındaki son hükmün daha objektif esaslara dayanabilmesini temin için raporda bulunan soruların öğretmenler toplantısında münakaşa edilerek puvanlandırılmasını teklif ettim. Dehal ve şiddetle reddetti, hayır buna katiyyen gelemem. Böyle bir karar müfettişin takdir hürriyetine müdahele olur sonra o suallerin değeri çok değişiktir. Meselâ devamı temin edememiş bir öğretmen ağzıyla kuş tutsa nazarımda sıfırdır

— O halde raporlara bir tek soru koymalı : devam ?

— Hayır, fakat devam esastır. Okula getirtemedikten sonra kime ne kazandırılabilir.

Görülüyor ki müfettiş boş değil, kafası işliyor, tartışmayı da kendi görüşüne göre ustaca idare etmesini beceriyor. Siz isteseniz demagoji yapmasını biliyor deyin, anlatmak istediğim bu değil.

Bu müfettiş bir köy okulunu teftiş ediyor. Kayıtlara nazaran on kadar çocuk devamsız, küplere biniyor. Öğretmene bece-

BİLECİK KENT BELLEĞİ

riksizliğinden tutunda okulda hiç bir şey yapmamış olduğuna kadar ağzına geleni söyliyor. Çocukları şöyle üstünkörü bir gözden geçiriyor. Ve çantasını alıp çıkıyor. Ne muhtarı, ne de bir tek çocuk velisini görmeden savuşup gidiyor.

İşte devamı temel sayan ve bu yüzden öğretmeni kırıp geçirdiği halde köylüye bu hususta bir tek lâ'ırdı bile söyleme zahmetine katlanmıyan idealist vazife adamı Yani kısaca işte müfettiş!

Bu günkü teftiş tarzının verimsizliğine hatta bozguncu ve kırıcılığına inanan bakanlık, bu işe yapıcı bir istikamet vermek maksadiyle 2 Şubat 1952 de okul hayatında başarıya müessir en önemli faktörleri derin bir vukufla dikkate alan gayet değrli bir tebliğ yayınladı. Fakat yıl içinde yapılan teftişlerde bu tebliğin okunduğuna ve bakanlıkta esen havanın sezildiğine dair hiç bir işaret görmediğimiz için gözden kaçmış olması ihtimalini düşünerek bilhassa birinci maddesini aynen aşağıya almayı lüzumlu sayıyoruz.

1 - Teftişler esnasında herşeyden evvel öğrencilerin öğretim proğramları gereğince kazanmaları gereken bilgi ve maharetlerle, umumiyetle devam ettikleri sınıflara göre sahip olmaları gereken kültür seviyeleri sözlü ve yazılı yoklamalar, anketler ve mümkün olduğu takdirde bilgi testleriyle zaman zaman yoklanmalıdır. Bu yoklamaların neticelerine veya öğretmenler tarafından takdir edilen notlara göre sınıfta çeşitli derslerden zayıf alan öğrencilerin nisbeti yüksek görülürse sebepleri araştırılacak ve bilhassa bu randıman düşüklüğünün; öğretmenin kusurlu bir öğretim yolu takip etmesinden mi öğrencilerini yetiştirmek için gereği gibi emek vermediğinden mi, sınıf mevcudunun çokluğundan mı, devamsızlık, temelin zayıflığı çalışma imkânlarının azlığı veya şubelere ayrılırken zayıf öğrencilerin bir araya getirilmesi gibi sebeplerden mi, yoksa sıhhi ve sosyal şartların yetersizliğinden mi, ileri geldiği veya bunlardan başka hususlara mı bağlı bulunduğu objektif usullerle araştırılacak, alınan tedbirler üzerinde durulacaktır.

ŞAİR VE YALANCILIK

"Aldanma ki şair sözü elbette yalandır„

Söylediği yalan olunca şairin de yalancı olması gerektir.

«Yalancının mumu yatsıya kadar yanar» derler.

Mumunu ebediyen yandırabilen şaire ne mutlu!..

BİLGİ KENT BELLEĞİ

Bu da böyle

Yazan: Erol Yalçın

İlköğretimde bir Başöğretmenlik var. Eskiden Müdür diyorlardı. Lügata baktım. "İdare eden„ manasına geliyor. Bütün müdürlükleri bir sinema şeridi gibi gözümün önünden geçirdim. Bu makamları işgal eden tanıdığım zatlarhatırladım. Bazılarının, o müessesede çalışanlardan daha az tahsil görmüş, bazılarının aynı derecedeki öğretim müessesesinden nadiren de daha yüksek bir okuldan mezun olmuş bulunduklarını fakat hiç birisinin, bir idareci yani müdür yetirtirme okulundan mezun olmadığını gördüm. Zaten böyle bir okul da yoktur.

Şu halde müdürler, bazı hususî kabiliyet ve meziyetlere sahip, vazifeleri başında kendilerini yetiştirebilen kimselerdir.

Bu müdür ve idarecilere, idarelerindeki müesseselerden yüzde yüz randıman elde etmek bakımından, umumiyetle kesin mes'uliyetler yüklenmekte fakat bazılarına verilecek selâhiyetlerde hassasiyete durulmaktadır. Hatta hiç verilmemektedir. Bu da insan haklarını koruma bakımından düşünülüyorsa şüphesiz güzel bir şeydir. Amma, müessesenin menfaatı bakımından, bunlara da sorumlulukları derecesinde verilmesi lâzım gelen tam selâhiyetin tatbikatı üzerinde hassasiyetle durmak icabeder.

Orta, Teknik ve yüksek öğretim müesseselerindeki müdürlere en az so-

rumlulukları kadar selâhiyet veriliyor. da ilköğretim müesseselerinde niçin buna hiç yanaşılmıyor? Acaba bunun için mi ilkokul müdürlerine baş öğretmen dediler? Diğer okullardaki öğreticiler ve idareciler de öğretmen değiller mi? Oralardaki idareciler de bizde olduğu gibi aralarından tayin edilmiyor mu? "Başöğretmen„ sözü "Müdür„ sözünden daha üstün bir mana taşıyor fakat, acaba neden bu değer neden müdürlerden esirgeniyor, neden bu değerlendirilen başöğretmenler müdür gibi olamıyor.?

Selahiyetten kastım, asla tahakkûm değildir. Çünkü tahammül edemem Maksadım, ilkokul öğretmeninin haklarının gasp edilmemesi, şahsiyetinin gelişmesini, başöğretmenin huzur ile vazife görebilmesini temindir.

Müdür ile başöğretmen arasında basit bir mukayese yapalım. Yurdumuzun bir çok yerlerinde yan yana vazife görme imkânını bulabilen iki müessese ilk ve orta okul; ortalama durum şöyledir: (100) öğrencili bir orta okulda, bir müdür, bir muavin, bir de kâtip vardır. Devam mecburî değildir; her devamsız için bir tomar takip evrak düzenlemeğe lüzum yoktur. Kayıt yılda 30-35 şi geçmez. Velileri okula yanaştırabilmek için saatlarca ve yıllar boyunca dil dökmeğe öğretim ilkelerini izah etmeğe luzum yoktur. cünkü müdrik veliler çocuklarını kaydettirmektedirler. Nakil muamelesi belki hiç yoktur, Disiplini eğitimsel yoldan sağlamak ikinci plânda kalır çünkü tard vardır. Müdür haftada 4 saat ders okutur. Muavinin inha etme hakkını haizdir. Bir öğretmen izin alacağı zaman müdürün muvafakatı ön plânda yeralır. Bir millî Eğitim mü-

BİLECİK KENT BELLEĞİ

dürünün bir öğretmenler toplantısında söylediğine göre, orta okul ve millî eğitim müdürünün müşterek raporuyla bir öğretmenin yeri değiştirilebilir..

Onun yanında (500) öğrencili bir ilkokulda, sadece başöğretmen vardır. Okulun eğitim ve öğretiminden kesin olarak sorumludur. Yılda enaz (100) öğrenci kaydeder. Kayda başlamadan evvel arkadaşlarıyle birlikte ev ev dolaşır okuma çağındaki çocukları tespit eder. Ondan sonra kayıt muamelesini, her belgeyi kendisi doldurmak suretile yapar, devam mecburidir. Yıl boyunca sürekli takip eder. Öğrencilerin dosyalarını tutar, kayıt defterini devamlı olarak işler, karne kayıtlarını yapar, imtihan sonu cedvellerini tanzim eder ve bilumum yazışmaları bizzat icra eder.

Halka okulun değerini anlatır ve onu okula ısındırmağa çalışır, yalınayak sırtı çıplak, midesi boş öğrencilerini düşünür. Müessesenin ödenek kifayetsizliğinden ayrıca üzüntü duyar en az haftada 6 saat ders okutur. Arkadaşlarının sınıflarına girerek onlara faydalı olmağa çalışır. Teneffüslerde öğrencileri arasında bulunur, eğitimsel gayelerin tahakkukuna hizmet eder. Çok defa da hademedir, marangozdur, sıvacıdır.

Bütün bunlara rağmen herhangi bir arkadaşını icabederde biraz ciddice bir tavırla vazifesine davet ederse, geçimsizdir, idaresizdir, çünkü her gün omuz omuza ve yan yana, kendisini idare edercesine, vazife gördüğü arkadaşlarına, kanunî ve insani haklarını koruma bakımından zerre kadar faydalı olamıyor. Taltif, terfi ve tecziyelerinde hiç bir rolü yoktur. Okuldan bir öğretmen alınır, yerine başka bir öğretmen

verilir haberi olmaz. Mustar duruma düşen herhangi bir arkadaşını bir saat izinli sayamaz. İzin isteklerinde muvafakatı alınmaz

İşte müdürle başöğretmen arasındaki ufacık fark

Bu müesseselerin selâhiyetlileri, yılda bir ilâ iki defa bizi görebilen ilköğretim müfettişleridir. Acaba böyle bir okulda, okul içinde ve dışında benimle birlikte yaşıyan bir başöğretmenmi beni daha iyi anlıyabilir. Yoksa, yılda bir iki defa (o da kimbilir nasıl bir haleti ruhiyeye malik olduğum anda) teftiş etmeğe sorumluluk aramağa gelen müfettiş mi?

Kanaatımca, bilhassa bu meselelerde, müfettişin münhasran yetiştirici, başöğretmenin de birinci plânda idareci olması lâzımgelir.

Bir insanın tahsil ile aslının değişeceğine kani değilim. Yalnız daha fazla faydalı olabilmesi için, icabederse başöğretmene biraz daha tahsil gördürülsün (bir müfettiş kadar) fakat hiç değilse, sorumluluğu kadar da selâhiyetli olursa alınacak neticenin çok daha üstün olacağına inanıyorum.

Bu yol

Engin Ufuklar ağardı
Yeni bir sabah,
(Ay)la şafak arasında
Işık,
Semayı aydınlatan nurlu bir Işık
Geceyle mücadele var
Düşündüm:
Birazda uzun
Hayatın kollarında
Lâbirentlerinde.
Çalışmak
Azimle çalışmak
Engin ufuklar ağardı;
(Ay)la şafak arasında
İnsanlığa hizmet var!..

Muhittin Yurdun
Borcak Öğretmeni
Söğüt

BİLECİK KENT ARŞİVİ

Not defterimden:

Tipler

***

Bir Millî Eğitim Müdürü dertleşmek üzere dairesine çağırdığı bir kaç öğretmenle konuşuyor :

Ben yüksek okul mezunuyum (Tabiî birde siz kendinizi düşünün demek) Lise öğretmenliklerinde, Milli Eğitim Müdürlüklerinde bulundum. (Yani sizin gibi ilkokul hocalığında, köy öğretmenliğinde bulunmadım) Böyle olduğu halde bakın şimdi sizinle karşıkarşıya, hem de oturtmuş olarak konuşuyorum. Ben ilk okul öğretmenlerini küçümsemem vehme kapılıyorsunuz. ve danışma kurulunda ilkokulları temsil eden üyeye hitaben: size toplantılarda sigara bile ikram etmişimdir, değil mi?

Bir İlköğretim Müfettişi, teftiş sonunda öğretmenle konuşuyor: Bakın ben ne iyi müfettişim. Sizin de fikirlerinizi dinliyorum.

Bir vali gözüyle öğretmen

Öğ. — Efendim filan daire amiri yönetmelik gereğince vazifeli bulunduğu bir tasdik muamelesini yapmıyor ve kanunî hakkımın kaybolmasına sebep oluyor. Müsaade buyurursanız meseleyi arzedeyim.

Vali — Buyurun, oturun da anlatın.

— Ayakta da anlatırım efendim.

— Hayır hayır. Oturun da rahatça anlatın.

Ne tuhaf vali. Ben yüksek okul mezunuyum, Paşalık yaptım, Valiliklerde bulundum demiyor da makamında bir ilkokul öğretmenini yanı başına oturtarak derdini dinliyor.

Yönetim Kurulu çalışmalarının tenkit edilmesine ve kafadarının yönetim kurulundan çıkarılmasına kızan bir millî eğitim müdürü de der-

nek hakkındaki görüşünü açıklıyor. :

Md. — Ben dernek üyesi olduğum halde kongreye kasten gelmedim

Niçin biliyor musunuz?

Öğ. — ...

Md. — Öğretmenler, düşündüklerini serbestçe söyleyebilsinler diye.

Öğ. — Çok yanlış ve acı bir anlayış.

Md. — Ama şimdi ben dernekten çekiliyorum. Esasen vazifem böyle teşekküllerde bulunmaya müsait değil.

Yine bir toplantıda Gazi Terbiye Enstitüsünden mezun bir Erkek Sanat okulu müdürü konşuyor :

— Canım kongre kongre dediğiniz bir kaç köy öğretmeninin reyi ile alınmış kararlar değil mi?

Millî Eğitim Müdüründe ses yok. Fakat «ne doğru lâf» dediği halinden belli.

İlkokul öğretmenleri - O halde allahaısmarladık.

Bir Millî Eğitim Müdüründe öğretmenlerle akıl öğretiyor :

— Siz ayni zamanda idareci birer insan olacaksınız. Her şeyden önce müfettişlerin ve amirlerinizin temayüllerini nelerden hoşlandıklarını anlamaya çalışacak, ona göre hareket edeceksiniz. Eğer dalkavukluktan hoşlanıyorsa dalkavukluk yapacak, onu memnun edeceksiniz.

Öğ. — Pesss.

Bir öğretmen tarafından verilen nümune dersinin münakaşası sırasında :

Öğ. — Müfettiş bey, siz de bir nümune dersi verseniz olmaz mı?

Mf. — Yooo, ben müfettişim? Müfettiş demek, münekkit demektir. (Vecize!)

Müfettiş birinci sınıfı teftiş ediyor. Ders aritmetik Öğretmen çocukların sıkıldıklarını görüyor! Münâsebetlerin i getirerek biraz türkçe biraz da müzik yapıyor.

Dersin sonunda müfettiş mütalâasını söylüyor :

Hoca hanım, siz ne yaptınız, bu ne biçim ders. Aritmetik mi türkçe mi, müzik mi? böyle ders olmaz, bir daha yapmayın.

Aynı müfettiş dördüncü sınıf resim dersinde :

Öğretmen konuyu açıklıyor ve çocuklar işe sarılıyor. Herkes işile meşgul, ders sona eriyor.

Müfettiş tabiî yine birşey söyliyecek :

Hoca hanım, siz ne yaptınız? Bütün ders müddetince çocukları yalnız resimle meşgul ettiniz. Tenevvüün çocuklarda dikkati artırdığını bilmez misiniz? Hiç olmazsa arada bir iki şarkı söyleteceksiniz. Böyle hocalık olmaz, bir daha yapmayın.

Yine bir müfettiş, gezici başöğretmenle hasbuhal ediyor. :

Mf. — Azizim, sen müfettiş olamazsın.

G — Neden?

Mf. — Çünkü sen yırtıcı değilsin.

ÖĞRETMEN İLE KÖYLÜ

Köye yeni gelmişti: Birgün köylülerden biri ile konuşurken, bir aralık köylü hangi sınıfı okuttuğunu sordu. Öğretmen:

- Birinci sınıf.

Köylü tam bir safiyetle:

- Eh dedl, daha yavaş yavaş çıkarsın...

BİLGİ KENT BİLGİ

Atom

Hazırlıyan:
Tabiat Bilgisi Öğretmeni
Mustafa Ökten

- Geçen sayıdan devam -

Yünün ataomları ise elektron kazandıklarından (—) elektirikle yüklenmiş olur. Bunu ufak bir tecrübe ile anlamak kolaydır. Bu olayda ebonit çubuk benliğini kaybetmemiştir. Gine abonittir. Çünkü maddenin esası atomların çekirdekleridir. Elektronların bu bakımdan rolü yoktur.
Bir Atomdaki praton sayısı değiştirilecek olursa o zaman maddenin cinside değişir. Meselâ 7 pratonlu atom azot atomudur. Buna bir praton eklenirse yani 8 pratonlu olursa azot artık azot olmaktan çıkmış oksijen olmuştur. Bugün İlim adamları az da olsa bu işte muvaffak olmuşlardır. Yani bir basit maddenin atolarının çekirdeklerindeki praton sayılarını değiştirerek o maddeyi başka bir maddeye çevirebilmektedirler. Bu olaya maddenin traansmitasyonu denir.

Radyo aktif maddeler

Radyu, uranyum gibi bazı basit cisimler vardırki bunların atomları büyük ve karışık atomlardır Çünkü çekirdeklerindeki praton ve nötron sayısı ile çekirdeğin etrafında dönen elektron sayıları çok fazladır. Bu büyük ve karışık yapılı atomlar kendiliklerinden parçalanır. Bunların her parçalanmasında atomdan bir kısım praton ve elektron ayrılmış olur. Çekirdeklerindeki praton sayısı azaldıça kendilerinden daha basit cisimlere dönüşmüş olurlar. Meselâ radyum atomları durdukları yerde parçalanır iki praton kaybederek 86 elektron ve pratonlu rodon şeklini alır. Radon da ayni şekilde praton kaybeder sonunda radyumdan kurşun meydana gelir. İşte bu

şekildeki Atomları kendiliğinden parçalanan cisimlere radyo aktif maddeleri denir. Bunlar sonunda radyo aktif olmıyan kurşuna dönüşürler. Bunların çekirdeklerinin parçalanması esnasında bir enerji neşrederler. Yalnız şunu unutmamak lâzımdırki bir gram radyumun yarısının radon haline geçmesi için 1600 sene beklemek lâzımdır. Çünkü bir gram radyum' da önünde 21 sıfır bulunan 3 rakkamı kadar atom vardır. İşte ilim adamları radyo aktif cisimlerin kendi kendine uğradıkları bu transmütasyonu keşfedip inceledikten sonra sun'i transmütasyona yapmağa muvaffak olmuşlardır. Bunun için transmütasyon uğratılacak maddenin çekirdeklerini parçalamak icabeder Bu iş için radyum vesaire gibi radyo aktif cisimlerin transmütasyonları esnasında çekirdeklerinden ayrılan ve saniyede 20.000 kilometreye yakın bir sur'atle fırlatılan pratonlar kullanılmıştır.

İlim adamları atomların parçalanmasından meydana gelecek enerjinin büyüklüğünü anlayınca bu işe sarılmışlar o zaman şu müşkülle karşılaşdır.

Atom ların çekirdeği (+)elektikik yüklüdür. Bu yüzden kendilerine fırlatılan protanları (mermileri) geri itmektedirler. Hele büyük atomlara (uranyum ve radyum atomları gibi) pratonlar kat'iyen tesir yapamamaktadır. Bunun üzerialimler elektrikle ilgisi olmıyan bir mermiye lûzum olduğunu anlamışlar ve nötronlardan faydalanmayı düşünmüşlerdir. İlk defa İtalyan alimi Fermi uranyumu nötronlarla bonbarduman etmiş ve uranyum atomları paçalanarak seziyum ve rubidyum gibi iki madde meydana gelmiştir. Sezyum çekirdeki 55 proton ve 78 nötran'dan Rubidyum çekirdeği ise 37 protonla 48 nötrondan yapılmıştır. Hâlbuki uranyum atomunda 146 nötron mevcuttur. O kalde parçalanmada 20 nötron serbest hale gecmiştir. Yani Uranyum çekirdeğini parçalanması bir nötron intişarına sebep olmaktadır. Bu buluş ilk defa 30/ocak/1939 da jiliot—Curie Paris Fen Akedemisine bildirilmiştir.
Bu serbest hale geçen nötronlar diğer uranyum atomlarına çarpacak ve onları parçalıyarak onlardan fırlıyan nöt-

ronlarda ayni işi yapacaktır. Neticede bu esasa dayanan alimler atom bombasını yapmıya muvaffak olmuşlardır. Bir gram uranyum atomunun parçalanmasından 26.000 kilovat saat yani 2,5 ton kömürün yanmasından hasıl olacak enerji kadar bir enerji meydana gelir.

izotop cisimler

Bazı cisimlerin bir kaç çeşidi mevcutttur. Meselâ hidrojen atomları bir proton ile bir elektrondan ibarettir. 1932 de Urey hidrojenin yeni bir çeşidini ortaya koydu. Buna Deuterium adı verildi. Deuterium Atomunun çekirdeğinde bir pıratondan başka bir de nötron mevcuttur. Bu sebepten hidrojenden daha ağırdır, Deuterium bütün özellikleri bakımından hidrojenin aynidir Yalnız ağırlık bakımından farklıdır. Buna hidrojenin izotopu denir. Başka bir çok cisimlerin de izotopları bilinmektedir. Meselâ sodyum'un iki izotop'u vardır. Her iki sodyum çeşidinin çekirdeğinde 11 praton vardır Fakat nötron sayısı birinde 12 diğerinde 13 dür. Demirin 4 İzotop'u vardır. bu izotopların çekirdelerinde 26 şar proton mevcuttur. Nötron sayıları ise sıra ile 28,30,31,32 dir. En kalabalık hidropotlar ailesi kalaya aittir. Kalayın on bir izotop'u vardır. Bunların çekirdeklerindeki 50 şer proton 62 ile 74 arasında değişik sayıda nötronlarla birleşmişitr.

SON

Öğretmen ve vazifeleri

Yazan :

Hüsnü Yurdusev

Öğretmenin vazifesi; kısaca, öğrencilerin eğitim ve öğretimiyle uğraşmak; okul idaresinde, okulun sosyal teşekkül işlerinde, sınıf dışı çalışmalarda vazifelenmektir. Ve bunlar onun okul içi, asıl faaliyetini teşkil eder. Biraz genişçe düşünürsek öğretmen halk ve gençlik teşekkülleri içine girerek halka ve gençliğe önderlik etmek; konferanslar vermek suretiyle ve buna benzer diğer faaliyetlerle halkın ve gençliğin türlü yönlerden yetişmesini sağlamak gibi okul dışı vazife ile de yükümlüdür

Bu gün öğretmenin okul içi çalışmaları oldukça memnuniyet uyandıracak durumdadır. Öğretmenler Türk çocuklarının yetişmesinde ellerinden gelen gayreti esirgemiyorlar. Okul dışı çalışmalara gelince: maalesef beş on sene evveline nazaran öğretmenlerin okul dışı çalışmaları duraksamış, hatta hiç derecesine inmiştir. Bugün öğretmen kovanına çekilmiş bir arı dikkat ve titizliği ile çalışıyor. Fakat ayni faaliyeti dışarıda göremiyoruz. Dünün; İstiklâl savaşının ve ondan sonrasının fedakâr ve yararlı öğretmenleri bugün faaliyetlerini daha ziyade okul içine hasrediyorlar. Bunun böyle oluşunda dış etmelerine, öğretmenin asıl görevinden başka işlerle meşgul olmaması gibi vazife tahdinin büyük rolu var. Bu hudutlandırış, bu gün için tesirini pek belirli şe-

BİLECİK KENT ARŞİVİ

kilde göstermese bile yakın bir gelecekte, ilerleyişimizi köstekleyen belli başlı sebeplerden biri olarak ele alınacaktır.

Öretmen hitabet kürsüsüne çıkar; fakat ne hatip olmak, ne de siyaset adamı olmak iddiasındadır. Öğretmen gençlik ve halk teşekkülleri içine girer; onlarla konuşur, hemhal olur maksadı propoganda değildir. Öğretmen sahneye çıkar; aktör olmak iddiası yoktur. Sınıf içi vazifesini meydanda, kürsüde, sahnede; hülasa halk ve gençlik için heryerde yapıyor demektir.

Beş on sene öncesine kadar Türk kadın ve erkek öğretmenleri halkın yètişmesi için büyük gayretler sarfediyorlardı. Türk kız öğretmenleri en ücra kasabalarda, sahneye çıkarak halkın tiyatro anlayışının değişmesine doğru ilk adımı atmasında dahi büyük-küçük rol oynamışlardır.

Bu gün çok iyi bir kuruluş olan Okul - Aile birlikleri her nekadar halkın yetişmesini sağlıyacak gayeler taşıyorsa da, bu herşeyden önce çocuklarının eğitim ve öğretimi yönündendir. Bizzat bu birliği teşkil eden ailelerin diğer yönlerden de ayrıca hazırlanmaları gerekmektedir.

Çalıştığımız köy ve kasabalarda yakınen tanıyanlar bilirler ki, okul dışı vazifemizi kürsüde, meydanlarda, hatta aktörlük iddiasında olmaksızın sahnede yapıyor ve bununla gurur duyuyor, haklı olarak övünüyoruz.

Haberler

Milli Eğitim Bakanımız sayın Tevfik İleri, Balıkesir öğretmenlerile yaptığı konuşmada Bakanlığın idare ve teftiş işlerine ait görüş ve düşüncelerini de açıklamışlardır. Beyanatının bu konulara temas eden kısımlarını «Öğretmen Gazetesi„ nden aynen alıyor, arkadaşlarımıza sevinerek duyuruyoruz :

«Millî eğitimin en selâhiyetli adamı ve mes'ul Bakanı sıfatile şu ciheti belirtmek isterim ki, bundan sonra Millî Eğitim Bakanlığında en küçük bir haksızlık, iltimas ve kanunsuz bir muamele olmıyacaktır. Bunu huzurunuzda en kat'i bir ifade ile ve açıkça belirtmek isterim. Arkadaşlarımın bize inanmalarını, itimat etmelerini rica ederim. İnanın, itimat edin ve güvenin. Göreceksiniz ki, elli küsur bin öğretmen kütlesini içine alan ve memleketin en büyük hayatî davasının mes'uliyetini, vebalini omuzlarında taşıyan Millî Eğitim Bakanlığında asla haksız iş yapılmıyacaktır. Yapıldığı takdirde gördüğünüz ve duyduğunuz haksızlıkları, doğrudan doğruya bana veya kalemi mahsus müdürüme yazmanızı rica ederim.»

Teftiş işleri hakkında da :

« Memleketimizde teftiş sistemi bozuktur. Öğretmene tepeden bakan, istisnai bir zamanında fena bir halini yakalamak için gözetliyen ve dediği dedik olan müfettiş yerine, öğretmenin en yakın dostu, yetiştirici arkadaşı olarak hareket eden, öğretmen ile her türlü münakaşaya mütehammil müfettiş ikame edeceğiz.»

Kadro kanununun kabulü münasebetile, Bilecik öğretmenleri tarafından ilgili yüksek makamlara teşekkür telgrafları çekilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın öğretmenler hakkındaki asîl duygularını belirten karşılık telini sevinçle arkadaşlarımıza sunuyoruz:

BİLECİK KENT BİLGİ

21/VI/952 ta.telgrafınız arzedildi. Cumhurbaşkanı ilkokul öğretmenlerinin memleket irfanındaki yerlerini ve evlâtlarımızın yetiştirilmesi hususundaki gayretlerini takdir ettiklerini, kendilerini memnun görmekle de haz duymakta olduklarının bildirilmesini emir buyurdular. Saygılarımla bildiririm.

Genel Kâtip
Nurullah İhsan Tolon

Sayın Millî Eğitim bakanımız Tevfik İleri 3/8/952 Pazar günü Bursadan Bilecik'e gelerek öğretmenler, Belediye başkanı ve hazır bulunanlarla yarım saat kadar hasbıhalde bulunmuşlardır.

Bu konuşmalar sırasında Bilecik ortaokulunun parasız yatılı öğrenci kadrosunun genişletilmesi, Bilecik öğretmenler derneği tarafından taksitle alınan ve henüz ödenemiyen sinema makinesinin ödenebilmesi için gerekli müzahereti göstereceklerini vaad buyurmuşlardır.

Bizleri tamamile anlamış bulunduklarını samimi hasbıhalleriyle ihsas etmiş bulunan Sayın bakanımız, çok sevdiğimiz bir öğretmen gibi aramızdan ayrılmışlardır.

BİLECİK KENT KİTAPLIĞI

"EDEBALİ„ Dergisine abone olan öğretmenler

56—	Atatürk okulu Kitaplığı	
57—	» »	Şükran Yüceler
58—	Kınık okulu	İbrahim Afacan
59—	Bakraz »	Mehmet Küçük
60—	Kovalca »	İsmail Özer
61—	Günyarık »	İbrahim yılmaz
62—	Yörükçetmi »	Zekiye Akpınar
63—	Demirköy »	Nebahat Yıldızbay
64—	» »	Gülten Ekler
65—	Karaköy »	Mürvet Altay
66—	Bahçesultan »	Kadir Yaman
67—	Gümüşdere »	İsmail Barut
68—	Bakraz »	Salih Tunalı
69—	Ahmetler »	Ömer Kalyoncu
70—	Furanlar »	Mehmet Özdurak

EDEBALİ
Bilecik Öğretmenler Derneğinin
Aylık Meslek, Fikir ve Sanat
DERGİSİ

Sahibi : Nail Gürer
Neşriyat Müd. : Mehmet Gerçek

Basıldığı Yer
Bozüyük Basımevi